

450**ROZPORZĄDZENIE MINISTRA ROLNICTWA I GOSPODARKI ŻYWNOŚCIOWEJ**

z dnia 20 kwietnia 1999 r.

w sprawie szczegółowych zasad prowadzenia ksiąg i rejestrów zwierząt hodowlanych oraz wymagań, jakie powinien spełniać program hodowlany.

Na podstawie art. 21 ust. 1 ustawy z dnia 20 sierpnia 1997 r. o organizacji hodowli i rozrodzie zwierząt gospodarskich (Dz. U. Nr 123, poz. 774 i z 1998 r. Nr 106, poz. 668) zarządza się, co następuje:

Rozdział 1**Przepisy ogólne**

§ 1. Wniosek o wpis do księgi zwierząt hodowlanych, zwanej dalej „księgą”, powinien zawierać w szczególności:

- 1) imię i nazwisko oraz adres zamieszkania albo nazwę i siedzibę hodowcy,
- 2) oznaczenie księgi, do której ma być dokonany wpis,
- 3) oznaczenie zwierzęcia, stada zwierząt futerkowych, rodu lub linii hodowlanej, w tym:
  - a) numer lub opis,
  - b) informacje o pochodzeniu,
  - c) datę urodzenia, rasę i płeć w przypadku wniosku o wpis zwierząt do księgi,

4) informacje o przeprowadzonej ocenie wartości użytkowej i podmiocie, który ją prowadzi.

§ 2. 1. Przed dokonaniem wpisu prowadzący księgę uzyskuje informacje o wynikach oceny wartości użytkowej lub hodowlanej od podmiotu prowadzącego tę ocenę.

2. Wpisywane do księgi zwierzęta, stada zwierząt futerkowych, rody lub linie hodowlane powinny zostać ocenione pod względem zgodności z wzorcem swojej rasy, odmiany, stada, rodu lub linii hodowlanej.

3. Wpisy w księdze oraz ocena, o której mowa w ust. 2, mogą być dokonywane jedynie przez osoby upoważnione przez prowadzącego księgę.

§ 3. 1. Księgi lub rejestry mogą być prowadzone w formie książkowej albo w systemie kartotekowym lub przy zastosowaniu systemów informatycznych opartych o programy komputerowe.

2. Jeżeli księga lub rejestr są prowadzone przy zastosowaniu systemów informatycznych opartych o programy komputerowe, prowadzący księgę lub rejestr powinien zapewnić system ochrony i zabezpieczenia danych przed ich utratą.

3. W przypadku prowadzenia księgi lub rejestru wyłączenie przy zastosowaniu systemów informatycznych opartych o programy komputerowe, okresowo, co najmniej co 12 miesięcy, powinny być sporządzane wydruki tych ksiąg lub rejestrów w zakresie dotyczącym zwierząt, stad zwierząt futerkowych, rodów drobiu lub linii hodowlanych wpisanych w danym roku oraz wszystkich dokonanych w tym roku zmian i uzupełnień wpisów w księdze lub rejestrze.

4. Księgi, rejestry lub wydruki, o których mowa w ust. 3, powinny być przechowywane przez okres co najmniej 25 lat, z tym że księgi lub wydruki ksiąg buhajów, koni pełnej krwi angielskiej, koni arabskich czystej krwi, koni huculskich i koników polskich powinny być przechowywane wiecznie.

§ 4. 1. Księgi i rejestry mogą być dzielone na rozdziały ze względu na genotyp wpisywanych zwierząt, jeżeli wynika to z programu hodowlanego.

2. Księgi oznacza się następującymi symbolami:

- 1) księgi główne — G,
- 2) księgi wstępne — W.

§ 5. Program hodowlany może być tworzony jako program genetycznego doskonalenia, program ochrony zasobów genetycznych albo program krzyżowania zwierząt.

§ 6. W programie hodowlanym genetycznego doskonalenia należy określić:

- 1) cele hodowlane,
- 2) metody hodowlane, w tym:
  - a) zasady prowadzenia selekcji,
  - b) zasady doboru zwierząt do kojarzeń,
  - c) zakres i zasady wykorzystania materiału biologicznego pochodzącego z importu,
- 3) zasady oceny efektywności działania programu.

§ 7. W programie hodowlanym ochrony zasobów genetycznych należy określić:

- 1) cechy podlegające systematycznej ocenie oraz zasady ich oceny,
- 2) metody hodowlane, w tym:
  - a) metody doboru zwierząt do kojarzeń,
  - b) zasady prowadzenia kojarzeń,
  - c) zasady wykorzystania materiału biologicznego,
  - d) zakres i metody konserwacji oraz przechowywania materiału biologicznego,
- 3) zasady oceny efektywności działania programu.

§ 8. W programie hodowlanym krzyżowania zwierząt należy określić:

- 1) cechy użytkowe podlegające doskonaleniu,
- 2) metody hodowlane, w tym:
  - a) komponenty krzyżowania,
  - b) metody krzyżowania,
  - c) zasady doboru zwierząt do krzyżowania,
- 3) zasady oceny efektywności działania programu.

Rozdział 2

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów bydła

§ 9. 1. W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach bydła zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) data dokonania wpisu,
- 3) nazwa i numer identyfikacyjny zwierzęcia,
- 4) data urodzenia zwierzęcia,
- 5) pochodzenie zwierzęcia,
- 6) wynik oceny zgodności cech zwierzęcia z wzorcem rasy lub odmiany,
- 7) wyniki oceny osobniczej zwierzęcia,
- 8) wyniki oceny wartości użytkowej,
- 9) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana.

2. Przepis ust. 1 pkt 6 nie dotyczy zwierząt wpisywanych do rejestrów bydła.

§ 10. 1. Dla ras i odmian buhajów prowadzi się wyłączenie księgi główne.

2. Pochodzenie buhaja wpisywanego do księgi powinno być potwierdzone badaniem grup krwi lub badaniem innych markerów genetycznych, dokonany w laboratorium prowadzonym lub wskazanym przez prowadzącego księgę.

§ 11. Potomstwo krowy nie wpisanej do ksiąg ras, odmian i płci bydła z powodu padnięcia, uboju z konieczności, uboju sanitarnego albo zabicia z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej, przed dokonaniem wpisu, spełniającej warunki wpisu, może być wpisane do księgi głównej, jeżeli ojciec i dziadkowie potomstwa są wpisani do ksiąg.

Rozdział 3

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów świń

§ 12. 1. W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach świń są zapisywane następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) numer i data wpisu,
- 3) nazwa zwierzęcia,
- 4) numer identyfikacyjny zwierzęcia,
- 5) data urodzenia zwierzęcia,
- 6) liczba sutków u zwierzęcia,
- 7) wynik oceny zgodności cech zwierzęcia z wzorcem rasy lub odmiany,
- 8) wyniki oceny wartości użytkowej,
- 9) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana,
- 10) użytkowość rozplodowa matki,
- 11) pochodzenie zwierzęcia.

2. Przepisy ust. 1 pkt 3 i 7 nie dotyczą zwierząt wpisywanych do rejestrów świń.

§ 13. Dla knurów prowadzi się wyłącznie księgi główne.

§ 14. Potomstwo lochy nie wpisanej do ksiąg ras, odmian i płci świń z powodu padnięcia, uboju z konieczności, uboju sanitarnego albo zabicia z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej, przed dokonaniem wpisu, spełniającej warunki wpisu, może być wpisane do księgi głównej, jeżeli ojciec i dziadkowie potomstwa są wpisani do ksiąg.

§ 15. 1. Numer wpisu w księdze ras, odmian i płci świń powinien zawierać:

- 1) symbol oznaczający księgę,
- 2) kolejny numer wpisu do księgi danej rasy, odmiany i płci,
- 3) dwuliterowy symbol nadany przez prowadzącego księgę.

2. Nazwa zwierzęcia wpisywana do ksiąg ras, odmian i płci świń, z wyjątkiem nazwy zwierzęcia pochodzącego z importu, składa się z:

- 1) nazwy ojca i nazwy miejscowości urodzenia — w przypadku knura,
- 2) nazwy matki i nazwy miejscowości urodzenia — w przypadku lochy.

§ 16. 1. Rejestry świń prowadzi się oddzielnie dla płci lub linii hodowlanych zwierząt.

2. Numer wpisu do rejestru świń powinien zawierać:

- 1) literę R,
- 2) kolejny numer wpisu do rejestru danej płci lub linii hodowlanej,
- 3) dwuliterowy symbol nadany przez prowadzącego rejestr.

Rozdział 4

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów stad zwierząt futerkowych

§ 17. W księgach i rejestrach stad zwierząt futerkowych są zapisywane następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy stada,
- 2) data dokonania wpisu,
- 3) określenie podmiotu prowadzącego ocenę wartości użytkowej oraz data jej rozpoczęcia,
- 4) miejsce utrzymywania stada,
- 5) gatunek, rasa i odmiana zwierząt w stadzie,
- 6) ilość samców i samic stada podstawowego,
- 7) wyniki oceny wartości użytkowej.

Rozdział 5

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów rodów drobiu

§ 18. 1. W księgach rodów drobiu zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) numer i data dokonania wpisu,
- 3) nazwa lub symbol rodu drobiu,
- 4) pochodzenie rodu drobiu,
- 5) wyniki oceny wartości użytkowej,
- 6) wartość hodowlana rodu drobiu, jeżeli ocena tej wartości została dokonana,
- 7) kojarzenia, w których uczestniczy dany ród zgodnie z programem hodowlanym.

2. Nazwa lub symbol rodu drobiu, wpisywane do księgi rodu drobiu, są nadawane przez prowadzącego tę księgę na wniosek hodowcy rodu drobiu.

§ 19. W rejestrach drobiu zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) data wpisu,
- 3) sposób uzyskania mieszańców,
- 4) liczba samców i samic mieszańców,
- 5) wyniki oceny wartości użytkowej mieszańców.

Rozdział 6

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów linii hodowlanych pszczół

§ 20. W księgach linii hodowlanych pszczół zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) nazwa rasy i nazwa linii hodowlanej pszczół,
- 3) rok wpisu,
- 4) dane o wpisywanych matkach pszczelich:
  - a) data urodzenia,
  - b) oznakowanie matki,
  - c) numer w księdze,
  - d) dla matek wpisanych do księgi głównej — numer matki matki w księdze,
  - e) dla matek wpisanych do księgi głównej oznakowanie oraz numer matki w księdze, od której trutniami unasienniono wpisywaną matkę, lub oznakowanie i numer w księdze jej matki,
  - f) wyniki oceny wartości użytkowej.

§ 21. W rejestrach pszczół zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) rok wpisu,
- 3) nazwy krzyżowanych ras i linii hodowlanych pszczół,

- 4) data urodzenia matki pszczelej,
- 5) oznakowanie matki pszczelej,
- 6) numer matki pszczelej w rejestrze,
- 7) nazwa rasy i linii hodowlanej pszczoł lub mieszańca, oznakowanie oraz numer w księdze lub w rejestrze matki wpisywanej matki pszczelej,
- 8) nazwa rasy i linii hodowlanej pszczoł lub mieszańca, oznakowanie matki, od której trutniami unasienniono matkę, lub numer w księdze lub rejestrze tej matki lub jej przodków.

§ 22. 1. Nazwa linii hodowlanej pszczoł, wpisywana do księgi, nadawana jest przez prowadzącego księgę na wniosek hodowcy linii hodowlanej pszczoł.

2. Nazwa, o której mowa w ust. 1, powinna obejmować maksymalnie trzyliterowy skrót rasy oraz maksymalnie 8 znaków literowych lub literowo-cyfrowych, zaczynających się literą.

Rozdział 7

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów owiec

§ 23. W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach owiec zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) data wpisu,
- 3) numer identyfikacyjny i rasa zwierzęcia,
- 4) data i typ urodzenia zwierzęcia,
- 5) pochodzenie zwierzęcia,
- 6) wyniki oceny wartości użytkowej,
- 7) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana.

§ 24. 1. Jeżeli księga główna dla maciorek zostanie podzielona na rozdziały:

- 1) do rozdziału A tej księgi wpisuje się maciorki:
  - a) o udokumentowanym udziale co najmniej 87,5% danej rasy lub odmiany,
  - b) pochodzące po co najmniej jednym z rodziców wpisanych do księgi głównej,
- 2) do rozdziału B tej księgi wpisuje się maciorki o udokumentowanym udziale co najmniej 75% danej rasy lub odmiany.

2. Jeżeli księga główna dla tryków zostanie podzielona na rozdziały:

- 1) do rozdziału A tej księgi wpisuje się tryki:
  - a) o udokumentowanym udziale co najmniej 93,75% danej rasy lub odmiany,
  - b) pochodzące po co najmniej jednym z rodziców wpisanych do księgi głównej,
- 2) do rozdziału B tej księgi wpisuje się tryki o udokumentowanym udziale co najmniej 75% danej rasy lub odmiany.

Rozdział 8

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów kóz

§ 25. W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach kóz prowadzi się odrębną kartę kozy lub kozła, na której zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) data wpisu,
- 3) symbol księgi,
- 4) numer identyfikacyjny i rasa zwierzęcia,
- 5) data i typ urodzenia,
- 6) nazwa zwierzęcia,
- 7) pochodzenie zwierzęcia,
- 8) wynik oceny zgodności cech zwierzęcia z wzorcem rasy lub odmiany oraz wyrostowości,
- 9) wyniki oceny wartości użytkowej z zaznaczeniem metody oceny użytkowości mlecznej,
- 10) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana,
- 11) informacje o genetycznej różności lub bezróżności zwierzęcia.

§ 26. 1. Jeżeli księga główna dla kóz zostanie podzielona na rozdziały:

- 1) do rozdziału A tej księgi wpisuje się zwierzęta o udokumentowanym udziale co najmniej 93,75% danej rasy lub odmiany,
- 2) do rozdziału B tej księgi wpisuje się zwierzęta o udokumentowanym udziale co najmniej 75% danej rasy lub odmiany.

2. Potomstwo kozy nie wpisanej do ksiąg ras odmian i płci kóz z powodu padnięcia, uboju z konieczności, uboju sanitarnego albo zabicia z nakazu organu Inspekcji Weterynaryjnej, przed dokonaniem wpisu, spełniającej warunki wpisu, może być wpisane do księgi głównej, jeżeli ojciec i dziadkowie potomstwa są wpisani do ksiąg.

Rozdział 9

Szczegółowe zasady prowadzenia ksiąg i rejestrów koni

§ 27. 1. Dla koni pełnej krwi angielskiej i koni arabskich czystej krwi, koni huculskich i koników polskich prowadzi się wyłącznie księgi główne.

2. Dla koni pełnej krwi angielskiej prowadzi się Księgę Stadną Koni Pełnej Krwi Angielskiej, a dla koni arabskich czystej krwi — Księgę Stadną Koni Arabskich Czystej Krwi.

§ 28. Do Księgi Stadnej Koni Pełnej Krwi Angielskiej wpisuje się ogiery, klacze i źrebięta pochodzące od co najmniej ośmiu pokoleń przodków wpisanych do polskiej księgi stadnej koni pełnej krwi angielskiej lub odpowiedniej księgi zagranicznej, uznanej przez Międzynarodową Federację Władz Wyścigowych, z wyjątkiem

potomstwa uzyskanego w wyniku wykorzystania materiału biologicznego.

§ 29. Do Księgi Stadnej Koni Arabskich Czystej Krwi wpisuje się ogiery, klacze i źrebięta pochodzące od rodziców wpisanych do polskiej księgi stadnej koni arabskich czystej krwi lub odpowiedniej księgi zagranicznej, uznanej przez Światową Organizację Konia Arabskiego.

§ 30. 1. W księgach ras, odmian i płci oraz rejestrach koni zapisywane są następujące informacje:

- 1) imię, nazwisko i adres zamieszkania albo nazwa i siedziba hodowcy,
- 2) data wpisu,
- 3) numer wpisu w księdze,
- 4) data urodzenia zwierzęcia,
- 5) szczegółowy opis umaszczenia, odmian i znaków szczególnych,
- 6) wymiary zwierzęcia,
- 7) pochodzenie zwierzęcia,
- 8) wyniki oceny wartości użytkowej,
- 9) wartość hodowlana zwierzęcia, jeżeli ocena tej wartości została dokonana,
- 10) daty pokryć,
- 11) daty urodzeń źrebiąt pochodzących od zwierzęcia wpisanego do księgi,
- 12) data importu, w przypadku zwierząt importowanych,
- 13) data trzebień lub padnięcia.

2. Przepisy ust. 1 pkt 2, 3, 5, 6, 8 i 9 nie dotyczą ksiąg, o których mowa w § 27 ust. 2.

3. W przypadku wpisywania do ksiąg, o których mowa w § 27, zwierząt importowanych wpis do księgi może być dokonany, jeżeli wniosek został złożony w terminie nie dłuższym niż 3 miesiące od dnia importu.

§ 31. Numer wpisu w księdze koni, o którym mowa w § 30 ust. 1 pkt 3, powinien zawierać:

- 1) symbol oznaczający księgę,
- 2) kolejny numer wpisu do księgi,
- 3) dwuliterowy symbol nadany przez prowadzącego księgę.

§ 32. 1. Pochodzenie koni wpisywanych do ksiąg, o których mowa w § 27 ust. 1, powinno być potwierdzone badaniem grup krwi lub badaniem innych markerów genetycznych dokonany w laboratorium prowadzonym lub wskazanym przez prowadzącego księgę.

2. Pochodzenie ogiera lub klaczy urodzonych w wyniku sztucznego unasienniania lub przenoszenia zarodków, wpisywanych do księgi, powinno być potwierdzone badaniem grup krwi lub badaniem innych markerów genetycznych, dokonany w laboratorium prowadzonym lub wskazanym przez prowadzącego księgę.

Rozdział 10

Przepis końcowy

§ 33. Rozporządzenie wchodzi w życie po upływie 14 dni od dnia ogłoszenia.

Minister Rolnictwa i Gospodarki Żywnościowej:

A.K. Balazs